

Kwestionariusz

b. Jeńca - internowanego - więźnia - "lagiernika" - zesłańca w Z.S.R.R.

5572

1. DANE OSOBISTE. /Imię, nazwisko, stopień, Nr. p. pol., wiek, zawód i stan cywilny/:

St. strzał. Hilezyński Antoni. Rz. kat. 22/II 1913. rolnik. żonaty.

2. DATA I OKOLICZNOŚCI ZAARESZTOWANIA: Zostałem aresztowany 10/II 1940.

z Osady woj. Tajkury pow. Zdobunów Hołyni, razem z rodziną Żoną i Synem

3. NAZWA OBOZU /- więzienia - miejsca przymusowych robót/ Nazwa naszego posiołku
Tajko - rozrobka rejon Sokół obl. Hołogda. Mieszkańcami pracowali m. Sokół

4. OPIS OBOZU, WIEZIENIA i t.p. / Teren, budynki, warunki mieszkaniowe, higiena/ Nasz
posiołek składał się z kilku budynków dwa budynki zajmowali Polacy
areszta więźniów sowieckie, w jednym budynku mieszkała moja rodzina
tak samo i w drugim, na przykład moja rodzina składała się
z trzech osób, to ja miałem pokój dwa met. długie a t. 10. cm.
szerokie, budynki bardzo zimne i ciasne, mroz do 50 stop. dochodził

5. SKŁAD JEŃCOWY W WIEZIENIU, ZESŁANCOW /Narodowość, kategoria przestępstw, poziom umysłowy,
i moralny, wzajemne stosunki etc./

Skład posiołku naszego 100 rodzin z pow. Zdobunowski i Rowieński
i kilku gajowych i lesniczych było z Białorusi i z Wołynia ^(ukraińców) ci byli
porozumiewali się po korytarzach, sami najwięcej narzekali na władze
sowieckie a ich nie wzywano do NKWD, więc wszyscy u nas narzekali że to
ich sprawa i każdy z nas był przed nimy ostrzeżony, na kilku osadnikach
też gadali to samo bo nawet niektury byli ocina stawką NKWD.

6. ŻYCIE W OBOZIE, WIEZIENIU i t.p. /przebieg przeciętnego dnia, warunki pracy, normy,
wynagrodzenia, wyżywienie, ubranie, życie koleżeńskie i kulturalne/

Życie na posiołku było kiepskie, pracowaliśmy na nasenych zianach
w odległości 8. km. m. Sokół przy fabryce papieru, rozładowanie
wagonu, rznięcie drzew. Ładowanie na kawatory domasy
praca bardzo ciężką i bez przerwy 8. god. oile chcesz mieć przerwe
to musisz pracować 9. god. kto ją wyrobił to podają tą brygadę
roboczą do gazety i do głosińniku radijowych jako satuchanowcy
a drugich brygad nie wiskają dla czego ta brygada tyle wyrobiła
procentu a wasza nie może tego połowę wyrobić i wtedy tą brygadę
dają na gorszą robotę. Wyżywienie było zaopisanie niemożną tego
4. kilogram. chleb na robotnika nie pracującego 400. gr. Schładanie tylko kija

7. STOSUNEK WŁADZ N.K.W.D. DO POLAKÓW /Sposob badania, tortury, kary, propaganda komunistyczna, informacje o Polsce etc./

Stosunki sowieckie do Polaków kłopotliwe co tydzień zebrania...
przez komendanta NKWD z Polakami jest nigdy niepowstać bo zginęła
z powieszalni ziemi i ziemią co myśleć oniej bierzesie się do
pracy to lepiej będzie, u nas nie ma panów żeby ktos namiegi
pracował, u nas każdy sam na siebie musi pracować, musi być
wszędzie roboty ktos my i german za wojujemy cały świat...

8. POMOC LEKARSKA, SZPITALI, ŚMIERTELNOŚĆ /wymienić nazwiska zmarłych/

Pomoc lekarska kłopotliwa oile człowiek jest nieprzytomny to
odsiłają do szpitalu w Sobol' a naine choroby to tylko dają
aspirynę i mają że potrzeba lepiej się odrywać

9. CIEŻ I JAKA ŁACZNOŚĆ BYŁA Z KRAJEM I RODZINĄ? Z kraju odremiwalisiny

listy i paczki za seistą rewizją i kontrolą jak cos było
napisano to zawerwali do NKWD i badanie

10. KIEDY ZOSTAŁ /a/ ZWOLNIONY /a/ I W JAKI SPOSOB DOSTAŁ /a/ SIĘ DO ARMII.-

Zwolniony zostałem po ogłoszeniu ^{amnestii} i stałem się
jako wolni obywateli SSR, ale owojsku nie wiadomo
do piero poddaliśmy sobie ten sam co za usie krytykował
Polskę, to robi zebrania i mówią że jesteście wolni obywateli
SSR, został zawarty pakt Polsko-sowiecki moście.

M. p. dn. 25/5 1943 r.

U W A G A

Jeśli treść nie mieści się w poszczególnych rubrykach, należy dopisać
na czystym blankiecie papieru, zaznaczając odnośnie którego punktu

- 2) Dzień uwolnienia do Rosji mój synek miał wtedy pięć tygodni w ten dzień aresztowano 25 rodzin naszej Osady, do każdego domu poszedł jeden polityk i dwóch z komitetu pomocnika, na polecenie dewizja szukając broni a później powiada za 30 min. musisz być zpakowany do odjazdu SSR. zabierając z sobą całą kasa komitetu, jak nakogo mieli oko, wiadomo jak Ukraińcy byli w stosunku do Polaków. Kiedy przyszedł sowety.
- 3) Kobiety nasze pracowały na posiołku przy kopaniu torfu, dzieci kto miał matę to musiał oddać do faset-tak zwana ochronka i zato jeszcze musiał płacić 40r. miesięcznie, opiekunka do pilnowania dzieci była tylko sowietka aby wychowywać w duchu sowieckim, dzieciom tym dawali tylko trzy razy jeść dziennie, która matka niechętnie oddać dziecka tłumacząc się że jest chora, to brali ją na badanie lekarskie a lekarz stwierdził że zdrowa i może pracować.
- 4) Budynki niebielone wcale, tylko namachu stawiane różne owady jak pluskwy pchły komary seberyjskie itp. Na około posiołku wielkie lasy sosnowe i brzozywe a stuletnia makro jest, parę miesięcy za ledwie sucha do kołchozu nieważno iść kupować dla tego że opowiadamy jak tam było w Polsce, więc popsujemy im naród sowiecki, a dniem ogłoszenia amestyj to dopiero mieli prawo kupować po kołchozach, higiena bardzo niska a kultura jeszcze niższa.
- 5) Wiele tych znajomych widziałem na terenie Polstyny i spotkałem się z por. kawandorskim z naszego posiołku, jego też wydali nasi, więc on wie dobre kto zeznawał i podał ich do władz naszych. Kategoria przeważnie II.E. na naszym posiołku
- 6) Obiad i kolacja zupa owsiana na oleju a jak się okaze kasa jaglana to jest wielka okazja. Bpie zachowaj co się robi jaka kolejka, a parę dni wzięli się na sposób, ile urlożo osób tyle dostaje porcji, wlecie zbierali najwięcej grzybi jagody i tym doro się trzymali, z zarobków naszych odciągali 10% licząc to jako spec-peresielency, teraz wszyscy podatki państwowe propaganda numer laterji pożyczka narodowa po 200r. narobotnika opat nafta mieszkanie i porazne to wszystko musiał robotnik płacić z tych 10 pacy, a kiedy wybuchła wojna niemiecko-sowiecka to zamiast 8 god. pracy dali 12. god. a zamiast 1 kg. chleba dali 200g. Niektórym ubrania dawali jak józ chodził nago a niemiał racokupic albo rodzina licząc ponad 6. osób to tym wydawali, a pozatem każdy kto miał sująteczne ubranie sprzedawał a kupował gorzej do roboty, bo za dobre naneubranie można wzięc 1500r. a trekwitowało 100.21.
- 7) Anglije Francyje a nawet oile Ameryka będzie się utracac do nas to inania pujdzienny, więc słysząc to każdy tydzień i codziennie przez głośnik radiowy co się robi w świecie, sowiety zabrali Litwe, Łotwe, Estonije, Besarabije, i Francija józ padła na Anglije silne naloty a o Polsce nic nie słychac, otrzymujemy listy: Polskiej też nic a nic nie piszą, zdrowe ziwie i koniec, to na posiołku robiła się niemawieść jeden nad drugiego choroba zapanowała głód i nieda, tak każdy mówi że przyjdzie się zginac, wszystko opadło na dach, a kiedy jedziem do pracy to maszyniści niechęc zabierac do wagonu tylko na platformy sadzają ^{zamiast} ~~całkowicie~~ około 50. stop. niedowytymnia, a oni mają, może też było zimno w 18. stym roku pod Włanslawą my wiemy co są za Polacy zota za element, tu was nicht nie będzie bit my same wyginiecie, trudno było przywiazac, około 50. osób zamoro przywarwie dzieci. Sposob badania NKWD. spośród nas mieli kilku takich że im do nasili

A podniesieniu sprawy dopiero za miesiąc czasu uszywają nabadanie
 jak się nie przyznaje to bija, badanie tylko umocy, naszego posiołku
 zamknęli 12.05.06 zato politykę dostali po 8. lat. więzienia, kiedy nie samego
 zawołali do NKWD ładnie się ubiehdzą co slychac papieroska itd. A później
 miuiri myxiemni ze ty jestes porządny to my stobę zrobimy sojdz kto co
 mówi na posiołku ze uhras jest złe kto mówi ze niema co jest kto mówi ze
 niemiec pujdzie na rosije kto otrzemuje listy z Polski i co w nich pisze kto mówi
 ze komunizm zginie, tobie można wszystko mówic co chcesz, wszystkich
 tych zapisac gdzie to było kto mówi i data dnia, tylko się staraj arebis
 bi ty trzeci lub czwarty, i będziesz nam przynosić dwa razy w miesiacu
 zato będziesz miał co chcesz pieniądze pasiport poterenie SSR a nawet jak
 będziesz dobrze pracowac to do Polski pojedziesz, więc miatem ten cały
 protokul podpisac, aze na szczescie miatem zagipsowaną rękę to została
 na następnym raz, i narescie wybuchła wojna niemiecko-sowiecka i znowiz
 nie uszywają meczyli całą noc azeja nie nie przyniasłem starałem się
 unikac wszystki robotow bonikommu niewierylem to nie zamknęli do ula
 i mówiz ze jestes aresztowany ze zdradiles naszą tajemnicę eureka cie
 10. lat zato tak siedziałem 15. mi potem wyposcili przecyrali mi ustawe
 i cały protokul spisany ze jak zdradile tajemnicę co oni mi nie powiedzieli
 to dostrelaja mię inhoją rodzinę, więc musiałem podpisac ale lewo
 rękę bile jak, to oni mi za kalmierz i zschodu ty mordo Polska, a na drugi
 dzien była ogłoszona amnestija dla Polaków. Jeden raz był wypadek
 ze spowodu pociagu spózniliśmy się do pracy 25. min. więc zato był sąd
 i zostalismy za sadzeni po 25% naszego zarobku na trzy miesiace
 zemy jestesmy wrogami sowieckich władz i praw ich.

10) Składac podanie do Wojenkomaty to pojdziecie do wojska Polskiego
 które organizuje się na terenie ZSSR. więc my wszyscy
 zapisujemy się do wojska 65. męzyl. panien poniekakim czasie
 przychodzi werwanie, więc rodziny zostają na posiołku a my 22/IX 1941 r.
 wyjeżdżamy do Armii Polskiej i dopiero się przekonali w Moskwie
 ze faktycznie jest Polska Armija bo od nich wraden sposob
 nigdzie była dowiedc się, jadac podrodnie napotykali Polaki placowki,
 odjeżdżając do wojska obiecują dac zapomoge dla rodzin naszych
 tymczasem to mi tylko zapomoge ale z mieszkach wypędzali mówiac
 my mamy swoich obywateli którzy uciekaja z deniengradu a nie
 mają przytulku, to nasze rodziny widząc takie rzeczy i wyjeżdżaja
 na południe Taszkiet Guzar urbecka SSR. tam gdzie nasze
 oddziały staly, stamtąd do Persji wyjechali, a stym por. hiwandose
 to widziałem się w Palestynie powiadał ze za wyjątkiem trzech
 niepowrócilo zwiwienia a pozatem wszyscy, żony tych trzech
 parow widziałem w Rechowedzie.